

**Nominacja Europejskiej Stolicy Kultury
na rok 2016**

Komisja Selekcyjna

**Raport z Selekcji Wstępnej
Warszawa, 12-13 października 2010 r.**

Działając na mocy Decyzji nr 1622/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 2006 r. ustanawiającej działanie Wspólnoty na rzecz obchodów „Europejskiej Stolicy Kultury” w latach 2007-2019 (dalej zwanej Decyzją) oraz w myśl Uchwały nr 172/2009 Rady Ministrów z dnia 2 października 2009 r. w sprawie koordynacji udziału Rzeczypospolitej Polskiej w działaniu Wspólnoty na rzecz obchodów „Europejskiej Stolicy Kultury” Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaprosił polskie miasta do udziału w konkursie o przyznanie tytułu „Europejskiej Stolicy Kultury 2016”.

Procedura wdrożenia w Rzeczypospolitej Polskiej przepisów zawartych w Decyzji została określona w Regulaminie Komisji Selekcyjnej do spraw wyboru „Europejskiej Stolicy Kultury 2016”, który stanowi załącznik do Zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego nr 23 z dnia 29 października 2009 r., z późniejszymi zmianami.

Zgodnie z wyżej wymienionymi dokumentami Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP jest odpowiedzialny za przeprowadzenie ogólnokrajowego konkursu, mianowanie ekspertów narodowych, powołanie całego składu Komisji Selekcyjnej, organizację selekcji wstępnej, selekcji końcowej oraz koordynację wizyt przedstawicieli Komisji Selekcyjnej w miastach.

Ciałem oceniającym wnioski złożone przez miasta jest Komisja Selekcyjna powołana decyzją nr 20 Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 8 października 2010 r. Zadaniem Komisji, w myśl przepisów art. 7 Decyzji stanowiących o pierwszym etapie selekcji, zwanym selekcją wstępną, jest ocena wniosków, wytypowanie miast na tzw. krótką listę, zakwalifikowanych do drugiego etapu oraz sporządzenie raportu. Ocena wniosków przeprowadzana jest w oparciu o kryteria, o których mówi art. 4 Decyzji.

Na zaproszenie do ubiegania się o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016 ogłoszone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego odpowiedziały następujące miasta, które złożyły wnioski w terminie do 30 sierpnia 2010 r.:

Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Lublin, Łódź, Poznań, Szczecin, Toruń, Warszawa, Wrocław.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zaprosił członków Komisji do udziału w posiedzeniu poświęconym selekcji wstępnej, które miało miejsce w dniach 12-13 października 2010 r. w Teatrze Wielkim-Operze Narodowej w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli wszyscy członkowie Komisji Selekcyjnej (6 ekspertów narodowych oraz 7 nominowanych przez instytucje europejskie).

Zgodnie z art. 6 Decyzji Komisja na swojego przewodniczącego wybrała p. Manfreda Gaulhofera, natomiast wiceprzewodniczącą została p. Monika Smoleń. Obowiązek przygotowania raportu Komisja powierzyła p. Joannie Kiliszek.

Podczas selekcji wstępnej obecne były wszystkie kandydujące miasta, reprezentowane przez lokalne władze na poziomie prezydenta lub jego zastępcy, dyrektorów instytucji kulturalnych, członków organizacji pozarządowych, artystów, kuratorów, doradców, ekspertów, młodzieży oraz przedstawicieli

instytucji powołanych do organizacji programu kulturalnego miasta w związku z Europejską Stolicą Kultury 2016.

Spotkanie każdego kandydującego miasta z Komisją Selekcyjną składało się z 30-minutowej prezentacji oraz 30-minutowej sesji pytań i odpowiedzi. Komisja dokonała wnikliwej analizy zarówno wniosków złożonych przez kandydujące miasta, prezentacji, jak i odpowiedzi udzielanych na pytania ekspertów. Komisja z dużym uznaniem odnotowała wysiłek, jaki miasta włożyły w przygotowanie propozycji programu obchodów Europejskiej Stolicy Kultury 2016.

Komisja wierzy, iż przygotowane projekty kulturalne będą służyć miastom, również tym, które nie zostały zakwalifikowane do etapu selekcji końcowej tworząc podstawę dla zwiększenia roli kultury w strategii rozwoju miasta i ożywienia oraz wzbogacenia lokalnego życia kulturalnego.

W celu wyłonienia miast zakwalifikowanych do drugiego etapu selekcji Komisja przeprowadziła następujące postępowanie:

- wnikliwie oceniła stopień zgodności wniosków złożonych przez miasta z celami obchodów, określonych przepisami art. 3 Decyzji oraz kryteriami zdefiniowanymi w art. 4 Decyzji: „wymiar europejski” oraz „miasto i obywatele”;
- przeanalizowała trafność i jakość odpowiedzi udzielonych na pytania zawarte w formularzu aplikacyjnym;
- dokonała oceny potencjalnego oddziaływania każdego z programów obchodów na poziomie krajowym i europejskim;
- zapoznała się z przygotowanymi przez miasta prezentacjami oraz, dla głębszego zrozumienia złożonych aplikacji, przeprowadziła z każdym z miast dyskusję na temat aplikacji;
- wyraziła opinię, iż do etapu selekcji końcowej powinny być zakwalifikowane te miasta, które w największym stopniu spełniły oczekiwania oraz zagwarantowały pełną realizację przygotowanego programu obchodów.

I. Prezentacje miast

BIAŁYSTOK

Prezentacja delegacji opierała się na ukazaniu wielokulturowości tradycji miasta oraz nowego potencjału związanego z aktywnością młodzieży. Podkreślano postępujący rozwój regionu, współpracę z mniejszościami kulturowymi, zwłaszcza Romami, tradycje stworzenia języka esperanto przez urodzonego w Białymstoku Ludwika Zamenhoffa, bogatą naturę otaczającą miasto, architekturę, dzięki której Białystok nazywany był Wersalem Wschodniej Europy, bogactwo i współżycie wielu kultur oraz tworzący się dialog na poziomie społecznym. Wypowiedzi przedstawicieli młodzieży zawierały

argumenty przemawiające za wyborem Białegostoku jako miejsca, w którym młodzi ludzie realizują swoje plany i ambicje. Delegacja podkreśliła, iż kultura obecna w mieście to kultura prawdziwego współistnienia różnych środowisk oraz brama na wschód Europy. Prezentacja była przeplatana filmami i pokazem breakdance.

BYDGOSZCZ

Delegacja miasta przedstawiła kilkusetletnią historię miasta i jego rolę w regionie. Uwypukliła silnie zakorzenione tradycje kulturalne związane z muzyką klasyczną i edukacją w tej dziedzinie. Przedstawiciele miasta podkreślali potrzebę głębokich zmian w uczestnictwie w kulturze mieszkańców miasta. Równocześnie przekonywali o potencjale Bydgoszczy, która chce wykorzystać obszar kultury jako czynnik zmiany wizerunku miasta i jego transformacji. Hasło towarzyszące projektom kulturalnym „Kultura w budowie” zostało też dosłownie zilustrowane poprzez przekaz satelitarny z miastem ukazujący entuzjazm młodych ludzi - uczestników happeningu budujących „Piramidę kulturalnych potrzeb” oraz instalację artystyczną we foyer Teatru Wielkiego.

GDAŃSK

Prezentacja bazowała na wolnościowej i solidarnościowej tradycji Gdańska, który łączył od lat środowiska robotników z artystami i intelektualistami. Hasło, które miasto chce nadać obchodom Europejskiej Stolicy Kultury „Wolność kultury – kultura wolności” doskonale oddaje specyficznego ducha regionu. Delegacja przedstawiła konkretne projekty opierające się na przekonaniu, że sztuka powinna być zaangażowana w aktualne problemy społeczne, jak m.in. Festiwal ALTERNATIVA w dawnej Stoczni, Festiwale „All about Freedom”, ‘Space of Freedom’, projekt „Moja dzielnica też stolica” oraz „Stocznia – Wikipolis”. Delegacja podkreśliła unikalny i zarazem uniwersalny charakter Gdańska łączącego pojęcia „wolności” i „solidarności”. Stwierdzono, że podstawą realizacji programu byłyby istniejące już możliwości infrastrukturalne oraz pełne zaangażowanie lokalnych społeczności, włączając w to wspólnotę Kaszubów, jako część wymiaru wielokulturowego.

KATOWICE

Delegacja miasta wytłumaczyła odwołanie się w aplikacji do koncepcji „Miasta Ogrodów”, która jest odzwierciedleniem pragnienia przekształcenia miasta przemysłowego, górniczego w postindustrialną, nowoczesną metropolię, w której zieleń i ekologia stanowią ważny czynnik przemian społecznych i kulturowych. Dwubiegunowe logo miasta jako kandydata do tytułu ESK symbolizuje, iż Katowice i Śląsk to przestrzeń serdeczna, zanurzona w twórczej atmosferze, pozostająca w opozycji do podejścia konsumpcyjnego. Delegacja wykazała, że nowym drogowskazem postindustrialnego miasta staje się kultura i jej niepowtarzalna magia, „mistyka ludzi stojących mocno na ziemi”. Jedną z zaprezentowanych propozycji programowych – w ramach innowacyjności - dotyczy odpowiedzialnego wzornictwa oraz powołania Biennale Projektowania w 2016 roku.

LUBLIN

Delegacja przedstawiła Lublin jako centrum dialogu wielu kultur, miasto teatru, lokalnych, silnych inicjatyw, ale też i inwestycji zaplanowanych na najbliższe lata, takie jak m.in. Centrum Spotkania Kultur (otwarcie w roku 2012), Warsztat Kultur (2011) i Teatr Stary (2011). Delegacja potwierdziła zaangażowanie miasta w rozwój infrastruktury komunikacyjnej informując o postępie w pracach nad budową lotniska. Delegacja podkreślała autentyczny udział środowisk twórczych i organizacji pozarządowych w przygotowaniach kandydatury m.in. w postaci inicjatywy SPOKO. Miasto jest świadome swoich możliwości i znaczenia dla regionu oraz wymiaru Partnerstwa Wschodniego dla Europy.

ŁÓDŹ

Delegacja przedstawiła w ramach koncepcji „(R)Ewolucja w przestrzeni!” planowane, ambitne i dynamiczne zmiany infrastrukturalne m.in. powstanie nowego centrum miasta EC1 oraz rewitalizację okolic Pałacu Herbsta. Prezentacja kładła silny nacisk na europejskość miasta i współpracę z innymi ośrodkami w Polsce i za granicą. Podkreślała niepowtarzalną charakterystykę miasta, jego dziedzictwo przemysłowe, tradycję awangardy oraz przedstawiła wizję wykorzystania jego kreatywnego potencjału w przyszłości. Całość prezentacji bazowała na zaangażowaniu lokalnej społeczności i organizacji pozarządowych, która w zasługującym na podkreślenie wymiarze tworzyła program obchodów oraz poprzez wiele akcji i happeningów wyrażała swoje poparcie dla idei ŁESK 2016, co widoczne było w prezentowanych filmach.

POZNAŃ

Delegacja zaprezentowała wizję przemiany miasta dzięki kulturze. Kultura winna być postrzegana jako element codzienności, składowa dobrobytu miasta, tworzona poprzez rozwój przemysłów kreatywnych oraz przemianę mentalną społeczeństwa. W prezentacji podkreślono kapitał społeczny miasta, który ma się wzbogacić dzięki „Poznańskiej burzy kulturalnej” - otwarciu platformy dialogu dla społeczeństwa obywatelskiego, komunikacji pomiędzy pokoleniami oraz silnemu udziałowi młodzieży. Ważnym aspektem programu była aktywizacja partnerstwa publiczno-prywatnego na rzecz kultury, w tym połączenie sztuki z biznesem.

SZCZECIN

Delegacja podkreśliła, że autorstwo pomysłu kandydowania pochodziło od studentki, która przekonała 22 organizacje pozarządowe, a te następnie miasto do ubiegania się o tytuł ESK. Delegacja opowiedziała o potrzebie redefinicji miasta, która wynika z wielu lat zaniedbań i traktowania go nadal jako miasta obcego na tzw. Ziemiach Odzyskanych. Jako rozwiązanie przedstawiono koncepcję wspólnej przestrzeni kulturalnej, prowadzenia debat o migracji i wykluczeniu, rozwijania badań

w ramach Regionalnego Obserwatorium Kultury. Przedstawione założenia programowe zakładały silną współpracę z partnerami niemieckimi.

TORUŃ

Forma prezentacji pod hasłem „Wszechświat kultury” opierała się na filarach kojarzących się z miastem m.in. Mikołajem Kopernikiem, Hanzą i tradycją gotycką. Prezentowana koncepcja została oparta na pojęciach innowacyjności, różnorodności, partnerstwa i europejskiej tradycji Torunia. Innowacyjna, również w formie, prezentacja miała pokazać nowoczesny wizerunek Torunia jako europejskiego ośrodka atrakcyjnego kulturowo i turystycznie, a często postrzeganego wyłącznie przez pryzmat bogatej historii.

WARSZAWA

Prezentacja pod hasłem „Nowa Warszawa dla odrodzonej Europy” bazowała na polemice z wizerunkiem Warszawy – stolicy, miasta biznesu i polityki. Jej główne idee zostały wsparte wypowiedziami artystów i kuratorów podkreślających potrzebę budowy nowej tożsamości miasta i jego obywateli. Delegacja zaprezentowała społeczny wymiar projektu polegający na sukcesywnym i trwałym włączaniu organizacji pozarządowych w tworzenie i realizację kulturalnej strategii miasta. Podkreśliła również zaangażowanie w rozwój infrastruktury kulturalnej Warszawy przejawiającej się poprzez budowę nowych placówek m.in. Muzeum Historii Żydów Polskich, Centrum Nauki Kopernik, Muzeum Sztuki Nowoczesnej.

WROCŁAW

Wyrazista w przekazie prezentacja „Przestrzenie dla piękna” ukazała bardzo szerokie rozumienie definicji i roli kultury oraz piękna w życiu miasta. Miała na celu pokazanie jego wielokulturowości oraz aspektu współżycia zróżnicowanych kulturowo i ekonomicznie społeczności. Jako przykład współistnienia przedstawicieli różnych wyznań przywołana została tzw. Dzielnica Wzajemnego Szacunku, w której obok siebie żyją, modlą się i wspólnie pracują katolicy, protestanci, Żydzi i prawosławni. Duch tolerancji zakorzeniony we Wrocławiu zestawiony został z wielkomiejskim problemem wykluczenia, pasywności mieszkańców i problemów mniejszości. W unikalny sposób zaprezentowano również połączenie etyki i estetyki. Program poruszył także tematykę ekologii i praw zwierząt.

II. Wnioski i rekomendacje

Komisja jednogłośnie orzekła, że programy kulturalne następujących pięciu miast najlepiej odzwierciedlały cele i kryteria programu Europejskiej Stolicy Kultury oraz zapewniały największą możliwość pomyślnego przeprowadzenia tej imprezy, w związku z czym zakwalifikowane zostały one do etapu selekcji końcowej:

Gdańsk, Katowice, Lublin, Warszawa, Wrocław.

Komisja przekazuje swoją decyzję Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego drogą niniejszego sprawozdania. Wykaz miast zakwalifikowanych do selekcji końcowej został po raz pierwszy przedstawiony przez przewodniczącego Komisji, p. Manfreda Gaulhofera, na konferencji prasowej w dniu 13 października 2010 r., która odbyła się bezpośrednio po przeprowadzeniu selekcji wstępnej.

W wyniku zapoznania się z wnioskami miast, ich prezentacjami oraz po wymianie opinii i informacji w tzw. sesji pytań i odpowiedzi Komisja Selekcyjna sformułowała następujące wnioski i rekomendacje dla miast, zarówno tych, które nie zakwalifikowały się do selekcji końcowej, jak i tych, które do niej zostały rekomendowane:

BIAŁYSTOK

Komisja doceniła ambitny program miasta, jego otwarcie na region związane z wielokulturowym dziedzictwem – wartość istotną również na poziomie europejskim. Podjęcie tematu Romów pokazało, że miasto przywiązuje właściwą uwagę do roli mniejszości w rozważaniach o tożsamości współczesnych Europejczyków.

Godne uznania jest nawiązanie w projekcie do bogactwa przyrodniczego regionu, którego potencjał jednakże nie został odzwierciedlony w konkretnych projektach dotyczących kultury i turystyki.

Komisja odnotowała w aplikacji brak znaczących wydarzeń kulturalnych o europejskim zasięgu, tworzących markę, znak rozpoznawczy obchodów, stworzonych specjalnie na okazję ESK 2016. Wniosek i prezentacja wskazały na niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę kulturalną oraz komunikacyjną miasta oraz ograniczoną wiarygodność finansową planowanych obchodów.

Wątpliwości Komisji zrodził również, wynikający ze złożonej aplikacji, fakt braku zaproszenia środowiska pozarządowego do współtworzenia wniosku, mimo, że to jego przedstawiciele byli inicjatorami udziału miasta w konkursie ESK 2016. Uznała iż ograniczony program zaangażowania mieszkańców w budowę polityki kulturalnej miasta jest dodatkową słabością projektu.

Komisja rekomenduje dalsze angażowanie sektora pozarządowego, w tworzenie kulturalnej strategii miasta, intensyfikację działań na rzecz rozwoju odpowiedniej infrastruktury kulturalnej oraz wyeksponowanie wyjątkowych walorów regionu jak natura i ekologia.

BYDGOSZCZ

Komisja doceniła zaangażowanie i entuzjazm zarówno władz miejskich jak i różnych, aktywnych na polu kultury, środowisk w tworzenie innowacyjnego podejścia do rozwoju miasta poprzez kulturę.

Komisja odczuła, że ujęta w propozycji koncepcja europejskiego i obywatelskiego wymiaru obchodów ESK była niejasna. Odniosła również wrażenie, iż większość z proponowanych projektów miała jedynie charakter deklaracyjny, nie przekładała się natomiast na realne, przyszłe projekty.

Komisja nie miała wątpliwości w związku z brakiem jasnego określenia grup docelowych projektu oraz nie została przekonana mało klarowną strukturą organizacyjną zaproponowaną przez jednostki odpowiedzialne za realizację programu obchodów ESK 2016.

Komisja rekomenduje miastu dalszą analizę tożsamości miasta oraz kontynuację rozpoczętych badań opinii publicznej. Również poleca miastu Bydgoszcz szerszą konsultację społeczną przy kształtowaniu programów w obszarze kultury, sprzężonych z otwartością w pokazywaniu wyzwań i problemów oraz woli ich rozwiązania. W związku z budowaniem potencjału kulturalnego regionów, Komisja rekomenduje podjęcie w przyszłości bliższej współpracy z sąsiadującymi miastami, zwłaszcza z Toruniem.

ŁÓDŹ

Komisja docenia szerokie i entuzjastyczne zaangażowanie mieszkańców, organizacji pozarządowych, organizacji i instytucji kulturalnych oraz świata akademickiego w przygotowanie aplikacji, opartej o zrozumienie wyjątkowej charakterystyki miasta, jego dziedzictwa przemysłowego i długofalowej wizji wykorzystania procesu jako elementu zmieniającego miasto.

Odnotowując rozmach planowanych projektów infrastrukturalnych i artystycznych w mieście, Komisja równocześnie zauważyła, iż założenia obchodów ESK nie zostały wystarczająco finansowo, organizacyjnie i strukturalnie zagwarantowane, co może stanowić zagrożenie dla jego pełnej realizacji. Obawy zostały wzmocnione podczas sesji pytań, w czasie której Komisja odniosła wrażenie, że nie otrzymała wystarczająco wiarygodnych odpowiedzi na pytania dotyczące funduszy miasta dedykowanych kulturze.

Komisja wyraziła ubolewanie, że ostatni rok w dziedzinie kultury w Łodzi był wypełniony nieporozumieniami i rezygnacją ze sztandarowych projektów.

Komisja rekomenduje miastu kontynuowanie tak szeroko zaplanowanego procesu angażowania obywateli w rozwój strategii kulturalnej miasta oraz stworzenie niekonwencjonalnych działań skupiających różne środowiska miejskie. Przyjęła również ideę dalszego budowania przedstawionego w aplikacji wizerunku miasta jako zagłębia przemysłów kreatywnych.

POZNAŃ

Komisja doceniła wolę podjęcia trwałego wysiłku na rzecz ugruntowania roli kultury w mieście oraz zwiększonego udziału mieszkańców, organizacji kulturalnych oraz indywidualnych artystów w życie Poznania.

Komisja odnotowała znaczne zaangażowanie strefy biznesu w przedsięwzięcia kulturalne związane z ESK. Podczas gdy owe zaangażowanie było zasadniczo postrzegane przez Komisję jako pozytywne, jury równocześnie wyraziło swoje obawy na temat nadmiernego rynkowego nastawienia niektórych projektów, co mogłoby ograniczyć swobodną twórczość artystów.

Ponadto Komisja oceniła koncepcję obchodów jako niewystarczająco dopracowaną: z żalem odniosła się do braku szczegółowych opisów oraz dość nieprzejrzystej i niekompletnej formy prezentacji planowanego programu. Miasto nie wykazało wystarczających dowodów na powiązanie programu ze specyfiką miasta, jury odniosło wrażenie, że opierał się on raczej na ogólnych sloganach, które pasowałyby do każdego miasta, ubiegającego się o tytuł ESK. Zebrane w aplikacji projekty wydawały się nie tworzyć nowej jakości, brakowało w nich spójnej wizji i innowacyjności, szczególnie pod kątem europejskiego wymiaru obchodów. Komisja uznała także, że projekt nie był w pełni zgodny z kryterium „miasto i obywatele”.

Panel w pełni popiera pomysł miasta na zmianę swojego wizerunku - potrzebę, która była silnie zmanifestowana w szeroko przeprowadzonych, komentowanych w aplikacji, warsztatach.

SZCZECIN

Komisja docenia oddolną inicjatywę mieszkańców, ogrom wykonanych konsultacji i włączenia do nich obywateli, instytucji kulturalnych, uniwersytetów oraz polityków lokalnych.

Komisja gratuluje innowacyjnej strategii komunikacji oraz długoterminowego podejścia w wymiarze „miasto i obywatele”.

Komisja nie znalazła we wniosku wystarczających dowodów na realność proponowanych projektów. Prezentacja programu została oceniona jako zbyt ogólnikowa, w której zabrakło konkretnych elementów stanowiących podstawę dla przedstawionych koncepcji.

Transgraniczna współpraca Szczecina z niemieckimi partnerami stanowi jasny atut miasta. Jednakże bardziej zdywersyfikowane, wielosektorowe spojrzenie na szerszą współpracę międzynarodową byłoby postrzeżone przez jury jako wkład w europejski charakter obchodów ESK.

Panel sugeruje, że miasto powinno rozważyć opracowanie długoterminowej strategii kulturalnej, która w okresie pośrednim mogłaby prowadzić do wybitnych projektów kulturalnych i rozszerzenia spektrum kontaktów, poza polsko-niemieckimi, na inne gminy i regiony.

TORUŃ

Komisja docenia kompleksowe i spójne podejście do programu obchodów, opierające się na metaforze kosmosu jako wizji poszerzania granic poznania i rozwoju. Dodatkowo na podkreślenie zasługuje odniesienie się w idei programu obchodów do uniwersalnych wartości europejskich, takich jak humanizm, racjonalizm oraz otwartość na problemy osób niepełnosprawnych.

Komisja miała pewne obawy co do wiarygodności finansowej planowanych uroczystości w odniesieniu do szeroko zakrojonych planów inwestycyjnych i raczej niskiego poziomu finansowania realizacji obchodów w roku 2015 i 2016. Komisja uznała, że wymiar europejski nie został odzwierciedlony dość mocno we wniosku. Odpowiedzi udzielone na niektóre pytania w trakcie debaty, nie przekonały w pełni jury.

Doceniając wytrwałość i determinację w przygotowaniu wniosku oraz oparcie go o europejski wymiar Torunia, Komisja rekomenduje miastu dalsze prace nad infrastrukturą kulturalną miasta oraz ulepszenie szerokiej współpracy z organizacjami pozarządowymi i młodzieżą.

Uwagi ogólne:

Ponadto Komisja zwróciła uwagę na niedociągnięcia w aplikacjach oraz prezentacjach w przypadku miast, które nie znalazły się na krótkiej liście, a które można przedstawić jako wnioski ogólne:

- niejednokrotnie brak dokładnego opisu i spójnej koncepcji "Europejskiego wymiaru" kandydatury;
- brak określonej trwałej struktury organizacyjnej przygotowań ESK, która gwarantowałaby niezależność podejmowania decyzji dotyczących doboru projektów oraz ich realizacji;
- nieścisłości w budżetach wydatków na lata 2011–2015 i później, opierających się o nierzeczywiste wyliczenia wpływające na wiarygodność projektów;
- w niektórych przypadkach brak wyraźnej i długofalowej koncepcji strategicznego rozwoju miasta w dziedzinie kultury, która zapewnia trwałość podejmowanych inicjatyw;
- w kilku przypadkach niedostateczne włączenie środowisk niezależnych w proces konsultacji aplikacji.

Od Gdańska, Katowic, Lublina, Warszawy i Wrocławia oczekuje się uzupełnienia aplikacji w zakresie kryteriów i celów wymaganych w związku z obchodami, a w szczególności uwzględnienia przedstawionych poniżej ocen i zaleceń Komisji.

Komisja oczekuje, że otrzyma aplikacje w rozsądnej objętości i zaleca ograniczenie aplikacyjnego dokumentu do 120 stron tekstu pisanego.

Komisja pragnie podkreślić, że liczy na to, iż w składzie delegacji miast znajdą się nie tylko przedstawiciele świata polityki, ale również reprezentanci struktur odpowiedzialnych za przygotowanie

oferty danego miasta oraz przedstawiciele sektora kultury zaangażowani w prace nad aplikacją. Komisja oczekuje również jasnych i rzeczowych odpowiedzi na pytania zadane w trakcie sesji pytań i odpowiedzi.

W myśl art. 7 Decyzji Komisja przedstawiła następujące konkluzje, odnoszące się do miast, które znalazły się na krótkiej liście:

GDAŃSK

Komisja docenia:

- staranne wpisanie idei kandydowania o tytuł ESK w strategię rozwoju miasta (specjalny program operacyjny pod hasłem obchodów);
- opracowanie specjalnego modelu zaangażowania społeczności lokalnych poprzez przemyślaną akcję wolontariatu, skierowanie projektów do poszczególnych grup z akcentem na integrację, edukację, różnorodność i promowanie tolerancji;
- deklarowanie wprowadzenia modelu ewaluacji wypracowanego dla Gdańska 2016 jako standardowego sposobu monitoringu projektów kulturalnych w instytucjach i w urzędzie miasta;
- dobry opis planów współpracy z Hiszpanią w roku 2016 jako partnerskiej ESK (m.in. rozmowy dotyczące połączeń lotniczych).

Jednocześnie Komisja rekomenduje:

- zwiększenie ilości projektów wyłonionych drogą konkursową oraz konsultowanych społecznie;
- dokładne zaplanowanie dystrybucji środków na lata 2010–2015 oraz w 2016 roku i po zakończeniu ESK;
- doprecyzowanie struktury organizacyjnej ESK, zasad doboru kompetentnych i niezależnych od struktur politycznych osób.

KATOWICE

Komisja pochwała:

- przemyślaną i oryginalną koncepcję Miasta Ogrodów oraz logo, która odnosi się do historii miasta oraz oczekiwań społecznych związanych z jego rozwojem;
- wpisanie industrialnego charakteru miasta we współczesną wizję roli i miejsca kultury w aglomeracji, ciekawe połączenie tradycji i nowoczesności;

- osadzenie programu w szerszym, regionalnym kontekście, którego wyrazem jest zaangażowanie Górnośląskiego Związku Metropolitalnego;
- wykorzystanie prac nad programem obchodów ESK 2016 jako możliwości stworzenia długofalowego mechanizmu finansowania kultury.

Komisja rekomenduje:

- zachowanie niezależności struktury biura ESK oraz powołanie dyrektora artystycznego oraz ewentualnych ciał doradczych zastępujących intelektualne rozważania
- doprecyzowanie budżetu na lata 2011–2015 oraz na rok 2016 i po upływie tej daty;
- włączenie w większym stopniu mieszkańców i organizacji pozarządowych w przygotowanie programu obchodów;
- uszczegółowienie wymiaru „miasto i obywatele” o koncepcję szerszego zaangażowania w obchody uczestników z Europy;
- przedstawienie koncepcji współpracy z Hiszpanią w ramach ESK 2016.

LUBLIN

Komisja z uznaniem odnotowuje:

- ideę programu głęboko związaną z duchem miasta tj. koncentrację na współpracy ze Wschodem, co odzwierciedla nie tylko charakter miasta, ale i trendy w polityce współpracy kulturalnej UE (Agenda dla Kultury oraz Partnerstwo Wschodnie);
- doskonałe zrównoważenie tradycji i wielokulturowości oraz zaplecza instytucjonalnego i obywatelskiego;
- koncepcję Europejskiego Kolegium Kultury jako interesującego sposobu na realizację kryterium wymiaru europejskiego, otwarcia Lublina na świat, edukacji popartej poprzez silne partnerstwo z ośrodkami akademickimi;
- konsekwentne plany instytucjonalnego rozwoju miasta;
- zwrócenia uwagi na ważne wątki i aktualne problemy dla Europy, które dzięki kulturze mogą wykreować nowe wartości;
- dobre ukazanie wymiaru europejskiego –pokazanie miejsca Lublina w Europie z odniesieniem do historii oraz podkreślenie potencjału Lublina, jako ambasadora idei Partnerstwa Wschodniego;
- szerokie ukazanie wymiaru „miasto i obywatele” poprzez znaczące zaangażowanie lokalne, udział organizacji pozarządowych np. inicjatywy artystycznej SPOKO.

Komisja rekomenduje:

- rozbudowanie wizji promowania kultury polskiej na forum europejskim w ramach obchodów ESK;
- ujednolicenie informacji na temat finansowania projektów;
- powołanie dyrektora artystycznego projektu;
- rozbudowę wizji zakresu współpracy z Hiszpanią w ramach wspólnych obchodów ESK 2016;
- skonkretyzowanie projektów i przykładów przy opisie wymiaru europejskiego i kryterium „miasto i obywatele”.

WARSZAWA

Komisja docenia:

- koncentrację działań programowych w ramach ESK na budowie tożsamości miasta oraz realizację projektów aktywizujących mieszkańców;
- próbę przeformułowania wizerunku miasta w Europie poprzez stworzenie nowej strategii promocji;
- uwzględnienie w programie obchodów wielokulturowego charakteru miasta oraz aspektu międzypokoleniowego;
- rzetelne i wiarygodne przedstawienie budżetu obchodów ESK 2016 oraz jasne określenie struktury organizacyjnej ciał zarządzających obchodami;
- wpisanie działań związanych z kandydaturą Warszawy do tytułu ESK 2016 w dokumenty strategiczne miasta.

Komisja zaleca:

- nieodzowne włączenie mieszkańców, zwłaszcza przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz instytucji kultury w tworzenie programu;
- opracowanie koncepcji współpracy z Hiszpanią w ramach obchodów ESK 2016;
- opracowanie koncepcji obchodów poprzez opis konkretnych przykładów projektów;
- zapoznanie się z obecnymi działaniami UE w sferze kultury, podejmowaną na forum UE tematyką i zintegrowanie z programem miasta;
- szersze uwzględnienie w programie integracji obu części miasta, które geograficznie dzieli Wisła;
- uzupełnienie opisu konkretnych inicjatyw w ramach wymiaru europejskiego oraz miasto i obywatele.

WROCLAW

Komisja docenia:

- przemyślany opis realizacji kryterium europejskiego i miasta i obywateli (realizacja kryteriów przez poszczególne programy aplikacji);
- kompleksowość przygotowanych wątków tematycznych i najważniejszych projektów angażujących różne warstwy społeczne, zwłaszcza grupy wykluczone;
- unikatowe podejście do aplikacji uwypuklające aspekt intelektualny płynący z bycia ESK, podjęcie debaty na temat jakości życia na styku etyki i estetyki;
- nowatorskie podejście do ekologii.

Komisja rekomenduje:

- ponowną estymację budżetu i podanie kwot również w Euro;
- opisanie zaangażowania mieszkańców organizacji pozarządowych przy tworzeniu wniosku i doprecyzowanie roli Wrocławskiego Akcjonariatu Kultury
- doprecyzowanie procedury wyboru projektów tworzących program ESK.

W celu uzyskania pełnej informacji związanej z selekcją końcową, delegacja Komisji odwiedzi miasta zakwalifikowane do drugiego etapu konkursu. Wizyty te odbędą się w pierwszej połowie czerwca 2011 r., po przesłaniu przez miasta uzupełnionych wniosków – termin ich składania zostanie określony w oddzielnym zaproszeniu do udziału w selekcji końcowej. Członkom Komisji podczas wizyt będą towarzyszyli przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Manfred Gaulhofer - Przewodniczący

Monika Smoleń - Wiceprzewodnicząca

Constantin Chiriac

Danuta Glondys

Erna Hennicot-Schoepges

Joanna Kiliszek

Tadeusz Kowalski

Michał Merczyński

Jacek Purchla

Robert Scott

Europejska Stolica Kultury

Elisabeth Vitouch

Andreas Wiesand

Tadeusz Zielniewicz

